

Adrian Botez

ÎN CAZEMATA CĂRȚILOR. ÎNTRE CRIZĂ, PROVOCARE ȘI ILUZIE*

Am urmărit scrisul eseistei Ana-Maria Cornilă, din ultimii 7-8 ani, mai ales prin revistele literare vrâncene. Am apreciat (fără să anticipăm exact consecințele) imensa ei voință și sete de a invada, cu mintea și sufletul, cultura lumii. Teribilă, aproape vicioasă sete. Ne-a bucurat fiecare semn al evoluției ei spirituale – poate la fel de mult ca pe mentorul ei spiritual și prefațatorul atât de entuziast și rafinat al acestei cărți de debut editorial (profesorul și criticul Mircea Dinutz) – *Reverii critice*. Simțeam, în fiecare articol al ei, citit de noi în reviste, mocrind superba ambiție intelectuală, se auzeau scârșind resorturile spirituale ale efortului de autodepășire. Dar, în același timp, ni se impunea, în minte, imaginea unei cazemate, betonată din cărțile Bibliotecii – o cazemată pe care Don Quijote ar fi ignorat-o suveran, însă – căci, ca orice cazemată, se umple, în scurt timp de la scufundarea/îngroparea în ea, cu greaua răsuflare a celor care zac în abisurile ei (combinația faustică Om-Idei-Iluzii-Orgolii) – și, din pricina imposibilității dinamismului **real**, chiar dacă rizibil, al Rocinantei-cea-din-aer-liber, se stornicește, teribil, atmosfera de crâncenă, ireversibilă fumătorie de opiu. Și, din **cazemată**, acest **refugiu** devine un **refuz** interior de a combate lumea – scriitorul bătându-se, de fapt, cu propriile-i imagini, din multiplele oglinzi, care au devenit mai despărțitoare de Sine decât betoanele oricărei cazemate.

Și totuși, ca orice idei bine apropiate, ideile celei asfixiate în Cazemata Cărților – Ana-Maria Cornilă – provoacă, promit (amenințător!) dispute crunte și interminabile. Poate chiar sterile sau ucigașe – dar, în definitiv, și războiul poate deveni un mod de viață... (Ar fi de dorit să fie și traduse citatele din scriitori ne-români – să știe, mai exact, oamenii, pentru ce se bat și cu cine/ce...).

De la început, între ce scrie pe copertă și ce scrie între coperte (cele 80 de pagini scrise, dacă nu socotim și cele 8 pagini de reproducere alb-negru ale unora dintre cele mai stranii tablouri din pictura europeană – aparținând lui René Magritte, Hieronymus Bosch, Gabriel Metsu, Cornelius Norbertus Gijbrechts, M. Duchamp, Pieter Claesz, Nicolas Maes, Peter Breugel cel Bătrân, Gustave Caillebotte, Gustave Daumier, Rembrandt, Johannes Gump), pare a se stabili o dichotomie: noțiunii de **reverie** par a i se opune noțiunile de **meditație**, **provocare** intelectuală. Dar, când sfârșești de citit cartea, simți că, da, ai asistat la un **spectacol interior**, la o **visare** printre cărți și cu cărțile dimpreună. Și cititorul constată că, de fapt, a asistat la un paradox atitudinal: cineva care visează

din plin și profund – strigă, prin somn, că e treaz.

Dar să intrăm între esențele tari ale cărții – încercând să nu cădem secerati de fascinația jocului ideilor și imaginilor (căci, în ultima parte, cartea se ocupă nu de texte, ci de imagini picturale – ca imagini, remanente pe retină, ale unor texte ce n-au fost scrise, ci visate, plutite în potențialitate eternă – și, deci, dovedind o consecință logică a intoxicației faustice).

Din cele patru secțiuni (*Terapeuticul și patologicul imaginarului*, *Canonul revizitat*, *Ficțiunile necesare*, *Dincolo de limitele vizibilului*) – primele două (adică, *Terapeuticul și patologicul imaginarului* și *Canonul revizuit* – cu excepția ultimelor două subcapitole: *Canonul Sadoveanu*, *O sociologie a lecturii* – și *Canonul revizitat – postmodernismul și clasicii*) – vorbesc despre nebuniile singurătății și însingurării: **utopiile**. Ale lui Morus, Campanella, Swift, Butler, Orwell... Utopiile și **distopiile** – cum, foarte exact, definește Ana-Maria Cornilă (p. 18): „În scrierile utopice, punctul de vedere al străinului (ca ambasador al ordinii omenеști existente) este congruent cu punctul de vedere al nativilor, fericirea utopică este considerată dezirabilă. Scrierile distopice se constituie din incongruența dintre punctul de vedere al străinului (în același sens de ambasador al lumii reale în ordinea alternativă) și cel al nativului; ceea ce în perspectiva străinului se definește prin fericire și prin cea mai bună lume – în perspectiva nativului devine nefericire“. Excelenta eseistă îl omite (voit sau nu), din această definiție, pe „străinul“-cititor. Căci, spre exemplu, Cetatea Soarelui, plăsmuită de mintea și ranchiunile întemnițatului Tommaso Campanella, nu iscă, în interiorul scrierii, controverse și condamnări – dar și atunci, în veacul XVI (probabil...), și, mai cu seamă, astăzi, după sinistrele și perversele experiențe polzico-spirituale ale veacului XX – cititorul se oripilează (sau ar trebui...) în fața celor expuse de Campanella, CA SOLUȚII PENTRU FERICIREA UMANĂ!!!

În Cetatea Solară campanelliană, ierarhia este foarte severă, climatul moral foarte sever, dar, în același timp, ipocrit – ca-ntr-o sectă. Justiția, deși se vrea dreaptă și îngăduitoare, în același timp – este perversă și sălbatică, veterotestamentară: „Condamnatul nu moare însă decât fie sfâșiat, fie ucis cu pietre de popor, începutul făcându-l acuzatorul și martorii; căci călăi și lictori nu au, ca să nu pângărescă republica“¹. Și nu se observă decât de foarte puțini cititori ai lui *Civitas Soli*, că, tocmai prin sălbăcie și lipsă de răspundere individuală, conceptul abstract de

* Ana-Maria Cornilă, *Reverii critice*, Editura „Pallas“, Focșani, iunie 2006

¹ Tommaso Campanella, *Cetatea Soarelui*, Editura „Incitatus“, București, 2000, p. 148-149

republică este compromis total. Soluția nu este să fie toți cruzi, pentru a nu se spune că **unul** este crud – ci să nu fie **nimeni** crud, sau să fie redus la maxim gradul de cruzime și mărit acela de **responsabilitate iubitoare de oameni**. Sectarismul ipocrit al cetății lui Campanella ne creează repulsie; parcă ar fi URSS-ul lui Stalin, sau România lui Dej, cu procese dominate de delatatione și de „culpabilizarea loturilor“: (p. 149) „Condamnatul la moarte este silit să spună în fața poporului, cu scrupulozitate, cauzele pentru care crede că nu trebuie să moară, și păcatele celorlalți, care ar trebui și ei să moară, precum și greșelile magistraților, afirmând, dacă așa crede el în conștiința sa, că aceștia merită un supliciu mai mare. Dacă reușește să învingă prin argumentele sale, este trimis în exil, după care întreaga Cetate se purifică prin rugăciuni, sacrificii și emendații“. (Dacă tot sunt porniți pe omorât și schingiuit, de ce nu-și lichidează magistrații, în cazul când aceștia sunt dovediți, de către pârât, ca fiind culpabili?: „Celor învinuiți de către pârât, **nu le aduc nici o atingere, ci îi admonestează numai**“. Nu miroase prea grozav în Cetatea Soarelui!). Aceasta nu este educație juridică – ci anti-juridică – pentru că Legea umană este (sau trebuie să fie) oglindirea (fie și aproximativă, vagă etc.), în conștiința noastră, a Legii Divine. Căci legile fundamentale, ale omului-individ și ale omului social – au fost date de divinitate – dimpreună cu comandamentele morale (de aceea, se observă că nu **există deosebiri calitative de ruptură**, între sistemele juridice ale diverselor societăți umane terestre). Iar distorsionarea legii, până la a îndemna la ceea ce e potrivnic naturii legii – înseamnă Anti-lege (tot așa cum cel ce e potrivnic naturii lui Hristos, divino-umane, se numește Anti-Hrist).

Nu e de mirare că, în cetățile-stat ale Italiei (unde scrie Campanella), domneau anarhia, legea junglei, sfâșierile fratricide, în neîncetate războaie civile și ale clanurilor aristocratice.

Cu alte cuvinte, am dori să se observe că utopiile, ca și oricare cărți de așa-zisă „fictiune artistică“ – oglindesc, cu știința ori fără știința autorului, sufletul acestuia, cu toate negurile și frustrările și compensațiile imaginare, dar foarte clare, pe care subconștientul (neputând să scape de „genele“ epocii istorice!) le cere, vindicativ și revanșard, de la realitatea cosmică, divină ori socială – și nu se nasc doar (p. 19) „la confluența realului cu imaginarul și a elementului rațional cu cel irațional, a concretului cu virtualul“, ci, cum foarte exact și rafinat observă, în plan teoretic (neacoperit suficient de demonstrația practică) autoarea, mai jos: „geneza (n.n.: utopiei) își găsește explicațiile în structurile de profunzime ale psihicului uman, acolo unde, sub protecția inconștientului, visele și dorințele tentează materializarea“. Iar aceasta, și în sensul cel mai rău!!! Iar mai jos, la p. 17, afirmase, cu tot atât de adâncă subtilitate intelectuală: „Valorile utopiei nu sunt cele ale diferenței, ale personalizării, ci dimpotrivă, cele ale uniformizării și aneantizării individualului, culminând în distopii cu terifiantul gest represiv de reconversie a individului rebel prin propriile-i spaime, descris în romanul lui Orwell (1984)“.

Da, utopii care stăteau bine și frumos în pagini de carte (chiar la Marx sau Nietzsche) – abia când s-au întrupat, și-au arătat noianul de venin și catastrofă. Represiunea visată, în pagină, ca un **alt soi de ordine** – devine temniță, crimă și tortură, când coboară în societatea reală.

Între **nazism, comunism și creștinismul fără Hristos** nu este, în genere, nici o diferență. Căci oamenii uită de ce le-a spus Hegel: nu sunt suficiente **teza și antiteza** – fără **sinteză!** – adică, tradus: fără Reperul Absolut, Divin-Transcendent, Revelația Originarului Neprihănit – toate sunt elemente ale beznei rațiunii, ale plutonismului și luciferismului rațional. De aceea, nu putem fi de acord cu confuzia Anei-Maria Cornilă – confuzie pe care o trăiește și o seamănă și în cititor – precum că (p. 21) „utopia se naște în aceeași matrice a inconștientului în care s-au modelat mitul paradisiac și cel al vârstei de aur, ca reformulări ale destinului omenesc“: **nu** – mitul paradisiac-vârsta de aur aparțin SINTEZEI-REVELAȚIEI DIVINE – pe când nenorocirile aduse de utopii nu sunt decât fenomene jalnic-umane – expresii ale rezidualului (chiar dacă amăgitor-strălucitor), care bălțește în mintea-rațiunea umană.

Evenimentialul istoric nu naște, în societatea umană, decât monștri – pentru că nu este obsedat de divin, ci de patimi strâmte și scurte. Iar o scriere, dacă rumegă, fie și întru ficțiune-utopie, realul doar ca istorie profană – și nu ca „urmele pașilor lui Dumnezeu“ – nu face decât să recombine crimele, în altă ordine.

Insularitatea, despre care face vorbire Ana-Maria Cornilă – nu face decât să trădeze orgoliul luciferic al utopiștilor, de a-și proteja utopiile, în ciuda faptului că subconștientul lor le spune că ele nu sunt decât măști ale aceluiași real nebun. Cu cât ești sau te dorești mai singur, cu atât devii mai periculos, mai vulnerabil pentru penetrațiile satanice. Nu degeaba Hristos spune apostolilor săi: „Unde veți fi doi și trei, adunați întru mine (Iubire...), acolo voi fi și eu“. Iar cine scoate utopia, odată clocită – din **insularitate** – nu face decât să mai sporească crimele lumii, cu tot atâtea, câte utopii „**continentalizează**“. Poate că de aceea Mohamed al II-lea avea dreptate când ordonase arderea tuturor cărților din Bizanțul abia cucerit – dacă ele nu erau **Coranul** (Unicul Reper Sacru): ceea ce este mai mult decât **da** sau decât **nu** – este de la Cel Rău – afirmase și Hristos. Toate ficțiunile umane, mai devreme sau mai târziu – îți dezvăluie veninurile dospite – și, dacă sunt scrise și cu talent și forță de convingere – ei bine, atunci chiar căucid fără greș – și nu oricum, ci popoare întregi, pe segmente mari de timp, suferă iadul terestru... De aceea, afirmația următoare a eseistei este cu două tăisuri: (p. 32) „în consecință, viața intimă este invadată de vocea publică, în scopul erodării și anihilării individualității“. Individualitate fără comunitate/comuniune (măcar implicită), individualitate fără împărtășire cu Eul Divin – de fapt, aceasta este crima propusă de cele mai multe utopii moderne – care utopii, după cum se vede, devin curată demagogie socială. Căci ele duc la crearea altor axe de comunitate decât cele constructive (așa-zisele „mafii“), la crearea altor centri de forță și decizie socială, decât cei curați – idealști – și

³ Idem, p. 149

Masă și vas cu flori

lasă de izbeliște, în stare de restricție vitală maximă (împinsă până la pretinsele sinucideri, de fapt, instigări sociale la crimă/sinucidere) pe cei atrași de glasul de sirenă al „individualismului“.

Există, în cartea Anei-Maria Cornilă, un exemplu de „străin“ insularizat de societate (de cea chineză, care respinge ORICE străin) – dar care, prin demnitate, și intrând în conflict și cu „hanul“ chinez, dar și cu propria sa misiune, dată de țarul Rusiei – se menține **continental**, adică **NORMAL: Nicolae Milescu** (cf. **Străinul politizat – straneitatea și conceptul de „political body“, în „Jurnalul“ lui Nicolae Milescu**). Eșecul său diplomatic este, în realitate, o izbândă majoră a ființei umane. A te lăsa copleșit, înghițit de utopia chineză – de „political body“ – doar pentru a izbândi, temporar, în misiunea tranzitiv-istorică – ar fi fost un dezastru jalnic. Există dezastre pilduitoare, epopeice – dar aceasta numai când cei supuși dezastrului își asumă, cu demnitate, pierderea/pierzania. Numai cei ce știu să piardă magnific pot evada din utopie – în eternitate. În mit. Căci Milescu a devenit, prin viața sa atât de intens personalizată, un mit. Și miturile, singure, sunt întemeietoare – de Lume și de Ființă. Adică, la ele ne raportăm, pentru **a fi**. În afara lor nu există decât pulberea.

Ana-Maria Cornilă amintește în treacăt, doar, de antichitatea utopică – dar **Republica** lui Platon are și elemente revoltătoare, coexistând cu visele magnifico-strălucitoare (ex.: în **Cetatea platoniciană**, femeile aparțin tuturor bărbaților, iar copiii rezultați din acuplări devin un soi de „ieniceri“, crescuți-educați exclusiv de Stat!!!). Aici abia s-ar fi aflat celălalt pol al discuției despre utopism/utopie: comunitatea care, instituindu-se, abuziv, în instanță divină, depersonalizează ființa.

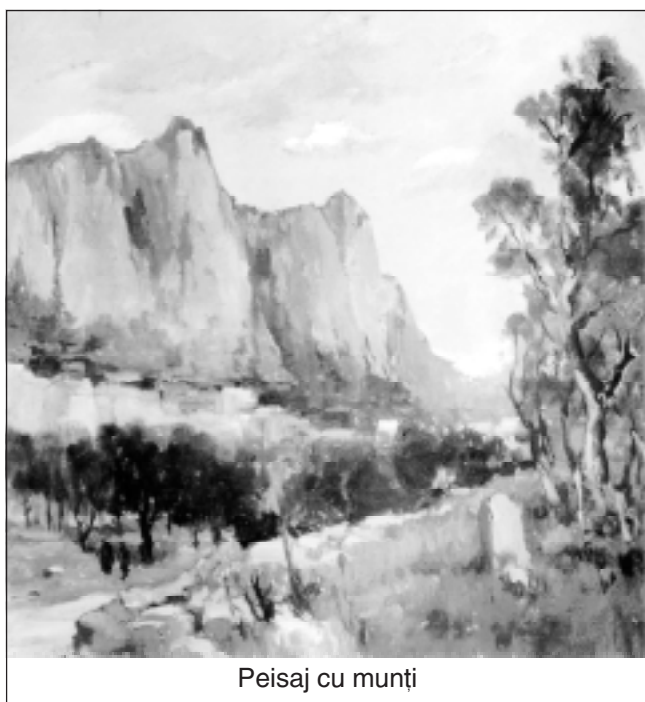
Un intermezzo, cu **Canonul Sadoveanu – o socio-**

logie a lecturii. În linii mari, suntem de acord cu concluzia eseului: (p. 50) „M. Sadoveanu, ca autor canonic (adică, obligatoriu și chinuitor) trebuie înlocuit cu Sadoveanu ca autor dezirabil; anacronismul operei sale trebuie pus în mod empatic sub semnul uimirii, al excepționalului, pentru a-l determina pe lectorul-elev să descopere noi «minuni» textuale“. Sadoveanu – „chinuitor“ – o fi... – dar, dacă ar fi așa, ar fi tocmai pentru că aduce mult spirit, deci ajută la evoluția umană! De ce, însă, ar fi opera lui Sadoveanu „anacronică“? De ce să nu punem altfel problema: de ce atât de mulți elevi de liceu, din generațiile trecute, îl iubeau pe Sadoveanu, așa „canonic“ cum era? **Nu cumva pentru că așa-zisul „anacronism“ al lui Sadoveanu nu înseamnă altceva decât necunoașterea limbii românești, în esențele ei adânci, de către generațiile Internetului și ale lui „cool“??!!** Asistând la „ancronizarea“ lui Sadoveanu, asistăm, de fapt, la înstrăinarea profundă a românilor de propriul lor spirit. Nimeni nu mai știe azi să răspundă prin ce este, în definitiv, specific, spiritul românesc. Acesta este cel mai groaznic preț pe care neamurile Pământului îl plătesc pentru globalizarea economică: de-spiritualizarea – al cărei simbol tinde să devină, azi, opera lui Sadoveanu. Nu-i nimic, fiți liniștiți, vor deveni „anacronici“, pe rând, sau deodată – toți scriitorii români!!! – tot ce ne menținea viu și treaz sufletul! La toate posturile TV se vor citi, cât de curând, în loc de Sadoveanu, Eminescu ori de versetele Sfintei Liturghii Ortodoxe (ori Catolice) – Hotărârile Congresului al XIV-lea al Uniunii Europene sau Euroatlantice... În nici un caz nu recomandăm profesorilor de română să stea în cap, pe catedră, când predau Sadoveanu – doar l-or face mai „excepțional“ – adică spectaculos/spectacular. Tot așa cum nu recomandăm preoților să joace teatru și să aducă rockeri, în biserică, doar le-o veni mai mult „nat“ la slujbă... Mulți chemați, puțini aleși! Mântuirea nu s-a făcut / nu se face ca spectacol de trupă. Filmul *Jesus Crist Superstar* nu e doar o blasfemie – e o stupizenie absolută. La fel și Codul lui Da Vinci. Numai cei care știu taina de a respira aerul tare al Duhului (inclusiv al lui Sadoveanu...) – vor rămâne, ca persoane reale, ale Finalului. Au și pulberile rostul lor...Iar postmodernismul, care deja, printr-un Cărtărescu, își permite să nu mai aibă nimic sfânt, nimic profund spiritual, parodiind **Glossa** eminesciană și înlocuind, în **Scrisoarea I**, adjectivul „gârbovit“ – cu „cocârjat“ – **pulbere și lecție despre semnificația pulberii este...** (**Canonul revizitat – postmodernismul și clasicii**). Căci demiurgia nu încetează la comanda nici unui om, fie el etichetat cu orice „-ism“ pe spate.

În mod absolut firesc, urmează capitolele despre ficțiune-iluzie. Și, tot atât de firesc pentru fascinația Anei-Maria Cornilă pentru tot ce-i al prezentului și al modei scortoșite – îl întâlnim, la tot pasul, citat și adulat, pe „maestrul“ iluzionist Lucian Boia – atoaterelativizatorul... Ana-Maria Cornilă însiră, cu o obiectivitate exagerată, cam mecanică, informații despre mentalitatea Evului Mediu – cf. **Păcatul în mentalitatea medievală – Culpa-bilizarea umanității**. Apoi, îl slăvește pe „laicizantul“ Chaucer – cu ale sale **Povestiri din Canterbury** (cf. **Între predica sacră și povestirea lubrică. Deculpabilizarea umanității**). Mă rog – așa ca Ana-Maria Cornilă și

Chaucer au gândit și catolicii – când au instituit carnavalul – ca supapă „psihică“... Dar, mai departe, în subcapitolul *Istoria apertă* – și începe cultul pentru Boia – cu citate din a sa otravă spirituală, numită *Istorie și mit în conștiința românească*. Ne miră mult faptul că o ființă atât de subtil-inteligentă, cu personalitate puternică, precum eseista Ana-Maria Cornilă – se lasă influențată decisiv de pastişele d-lui Boia, pe post de „găselnițe“ și „rezolvări de crize mondiale“: „Istoria este și ea o construcție intelectuală, nu un dat obiectiv“ (!!!). O, Doamne, dar cine dă sens și semnificație evenimentialului istoric? Omul? Păi, omul nici nu știe cine e și ce-i cu el, dacă nu iar spune acestea Dumnezeu! Chiar atât de greu de văzut este că, pe deasupra a tot ce voim noi **să facem și să zicem despre ceea ce s-a făcut** – există o logică și o continuitate transcendente – și că teleologia nu este un basm? Există, într-un anume sens, o predestinare – care se îmbină cu liberul arbitru: altfel, cum de Bethlehemul-Casa Pâinii (Vietii) preexistă nașterii lui Iisus – și cum de Dumnezeu lucrează prin „aleși“? Nu-și zice evreii, pe bună dreptate, întrucâtva, „poporul ales“ – și nu acționează ei după „minciunile“ (ar zice, dacă n-a și zis-o Lucian Boia) *Vechiului Testament*? Boia e trimis, în Europa cea frivolă, să propovăduiască istoria ca înșiruire de minciuni, de vise dorite etc. – dar cei ce l-au instruit și trimis își urmează, cu încăpățănare și înverșunare sublimă – destinul, urmând instrucțiunile „mitice“...

De ce să ne extaziem în fața celei mai proaste cărți a lui Mark Twain (pentru care, de altfel, avem toată stima, ca scriitor al altor cărți, cu adevărat memorabile) – *Un yankeu la curtea regelui Arthur*? Numai pentru că atacă, în cel mai grosolan și jalnic mod, monarhia? Evident, are și monarhia, în declinul ei istoric, revoltătorul și caraghiosul ei – dar societatea de consum a „yankeului“ din secolul al XIX-lea este de-a dreptul grețoasă. Că „stânga“ americană, și, după modelul ei, sovieticii (sic! – în această ordine cronologică!!!) – au ridicat în slăvi acest

Peisaj cu munți

rebut românesc al lui Samuel Lenghorn Clemens – treacă-meargă – dar să facă același lucru un liberal ca Lucian Boia – devine grozav de suspect... Iar Ana-Maria Cornilă să nu observe acest lucru?!

Și să accepte să repete, fără discernământ, cuvintele lui Umberto Eco, din Baudolino („mai curând sau mai târziu, unul mai mincinos și decât Baudolino are s-o povestească“ – toată istoria este numai un fals, deci și Dumnezeu, care ne-a dat istoriei, este un fals! – amestecând teleologia sacră – „printre talașurile unde Boidi, poticnindu-se, găsea un cui din Cruce“...) – uitând că același U. Eco e și autorul *Pendulului lui Foucault* (hai să ne facem că ignorăm rozicrucianismul afișat al *Numelui Trandafirului!*...) – nu ne-am fi putut închipui... În sfârșit... Că ar vrea unii să se amestece în planurile divine, și să fabrice și croiască o istorie cum le-ar conveni lor, că, totdeauna, învingătorii denaturează/falsifică istoria după folosul lor... – dar nu se simt, peste și pe sub guițăturile impostorilor, zguduirile mărețe și terifiante ale divinității?... Și nu se simte nici că orice sens major de viață umană stă/se întemeiază pe un alt sens, mult superior lui și, încă, tainic pentru toți pământeni vii? Și chiar amănunțele, aparent nesemnificative, ale evenimentialului – deodată, parcă sub o suflare teribilă – capătă tâlc și rost – făcându-ne să întrezărim că facem parte dintr-un amelițor plan cosmic – noi, „muști de-o zi, pe-o lume de se măsură cu cotul“...?

Niciodată cărți precum cele ale lui Saramago n-o să ne ușureze misiunea de a întrezări acest amelițor plan. Evident, cu atât mai puțin pastişele lui Boia.

În final, credem, ne place să credem că atât de subtila eseistă Ana-Maria Cornilă se va lăsa, pe viitor, mai curând înduplecată de opiniile suave și subtile ale unui Borges, despre *cartea babilonică* – ori, la noi, Andrei Pleșu – care știe ce vorbește, *despre îngeri* – și, mai ales, exact despre inversul a ceea ce susține (sau nu susține) Lucian Boia – **realitatea divină**, și posibil de revelat (pentru cei ce așteaptă și sunt pregătiți de revelație) a lumii: (p. 75) „imaginația divină, liberă de amprenta corporalității, orientată nu spre eludare și substituție arbitrară a realului, ci spre instaurarea de realitate“ (cf. *Ficțiunile necesare – lectura: între reverie și reflexivitate*). Și doar având în minte rândurile de mai sus ale lui Pleșu, despre realitatea divină, putem subscrie la concluzia eseistei: „Între ficțiune și realitate nu există hiatus, cele două completându-se, armonizându-se, interogându-se.“

În rest, tot ce spune despre ciudatele picturi (ale ciudaților pictori) pe care le analizează, în capitolul final *Dincolo de limitele vizibilului* – sunt lucruri bine spuse și bine hibzuite, de o autentică finețe hermeneutică.

Nu putem decât să-i urăm Anei-Maria Cornilă, după acest debut atât de frumos – o carieră spirituală mărețată și deosebit de convingătoare – neuitând, însă, spusa lui Costin-cel-Bătrân: „Eu voi da samă de ale mele, câte scriu“ – și că Șira Spinării Spiritului Uman este nu în *cartea de bibliotecă* („mobilă“ care, dacă nu e privită ca un *element tranzitoriu* către Cuvântul Transcendent – devine o „cazemată“ asfixiantă, și cu gurile armelor îndreptate spre cel ce-o „locuiește“) – ci în *Marea Carte Divină*.